

**Europejskie Miasto Nauki
Katowice 2024**

**Funded by
the European Union**

Miasto–Region–Akademia

Konferencja:

Nauczyciel wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej – kondycja i wyzwania / Preschool and early school education teacher – condition and challenges

28 października 2024 rok, Cieszyn

SESJA PLENARNA ABSTRAKTY

PLENARY SESSION ABSTRACTS

prof. dr hab. Alina Szczurek-Boruta

Institut Pedagogiki, Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji, Uniwersytet Śląski w Katowicach

Nauczyciele na pograniczu polsko-czeskim / Teachers in the Czech-Polish border area

Nauczyciel jest podstawowym ogniwem procesu i systemu oświaty, siłą sprawczą. Kondycja nauczycieli, kwalifikacje ogólne i profesjonalne decydują o funkcjonowaniu instytucji edukacyjnych, uzyskiwanych przez uczniów wynikach w nauce, ich postawach i zachowaniach. Przywołam wyniki badań dotyczące nauczycieli ich kondycji, działań, w których kluczową rolę pełni triada Pierre Bourdieu (pole, kapitał i habitus). Rezultaty prezentowanych badań pozwalają przyrzeć się działaniom edukacyjnym i efektom pracy nauczycieli placówek oświatowych zlokalizowanych na pograniczu polsko-czeskim. W kontekście pracy w warunkach pogranicza istotne są: zdolność nauczyciela do (auto)refleksji, zdolność do radzenia sobie w codziennych sytuacjach życiowych i zawodowych, dyspozycja resilience, co pozwala w sposób najbardziej kontrolowany i celowy posługiwać się nowymi kategoriami i radzić sobie z istniejącymi problemami.

The teacher is the fundamental link of the educational process and system, the driving force. Teachers' condition, general and professional qualifications determine the functioning of educational institutions, the learning outcomes obtained by students, their attitudes and behaviour. I will cite the results of research on teachers their condition, their actions, in which Pierre Bourdieu's triad (field, capital and habitus) plays a key role. The results of the presented

ORGANIZATORZY

**Konsorcjum Akademickie
Katowice Miasto Nauki**

KATOWICE
dla odmiany

Województwo
Śląskie

Górnośląsko-
Zagłębiowska
Metropolia

Akademia Muzyczna
im. Karola
Szymanowskiego
w Katowicach

Akademia Sztuk
Pięknych
w Katowicach

Akademia Wychowania
Fizycznego im. Jerzego
Kukuczki w Katowicach

Politechnika Śląska

Śląski Uniwersytet
Medyczny
w Katowicach

Uniwersytet
Ekonomiczny
w Katowicach

Uniwersytet Śląski
w Katowicach

research allow us to look into the educational activities and effects of teachers in educational institutions located in the Polish-Czech borderland. In the context of working in a borderland context, the teacher's capacity for (self-)reflection, the ability to cope with everyday life and work situations, the disposition of resilience, which allows for the most controlled and purposeful use of new categories and dealing with existing problems, are important.

Doc. PaedDr. Milena Lipnická, PhD.

Katedra elementarnej a predškolskej pedagogiky, Pedagogická Fakulta, Univerzita Mateja Bela

Aktuálne personálne podmienky v materských školách v Slovenskej republike / Current staffing conditions in kindergartens in the Slovak Republic

Príspevok prezentuje aktuálny stav a problémy v oblasti personálnych podmienok v materských školách v Slovenskej republike. Cieľom príspevku je informovať o počte a odbornom zložení zamestnancov v materských školách, o kvalifikačných predpokladoch a podmienkach práce pedagogických zamestnancov vo vzťahu k aktuálnym problémom. Prax ukazuje, že záujem mladých ľudí o učiteľskú profesiu klesá, mzdové ohodnotenie učiteľov je nedostatočné rovnako, ako sociálne programy ich podpory. V materských školách je málo odborných zamestnancov a asistentov učiteľov napriek tomu, že hlavným princípom v školskom zákone (2008) je inkluzívne vzdelávanie. Nedostatok učiteľov a prevažne starší učiteľia sú jedným z dôvodov akceptovania stredoškolskej prípravy a rôznych alternatívnych ciest k učiteľskej profesii. Ani pri zabezpečovaní povinného predprimárneho vzdelávania sa nevyžaduje vysokoškolské vzdelanie učiteľov, ktoré zatiaľ nie je považované za kritérium kvality. Naopak máme prepracovaný systém profesijného rozvoja učiteľov aj vo vzťahu k zvyšovaniu základnej mzdy. Otázne je, či je dostatočne motivujúci, keď je učiteľov nedostatok.

The paper presents the current status and problems in the field of personnel conditions in kindergartens in the Slovak Republic. The aim of the paper is to inform about the number and professional composition of staff in kindergartens, about the qualifications and working conditions of teaching staff in relation to the current problems. Practice shows that the interest of young people in the teaching profession is declining, teachers' salaries are inadequate, as are social support programmes. There are few professional staff and teaching assistants in kindergartens, despite the fact that the main principle in the Education Act (2008) is inclusive education. The shortage of teachers and the predominantly older teachers is one of the reasons for the acceptance of secondary school training and various alternative routes to the teaching profession. Even in the provision of compulsory pre-primary education, teachers are

ORGANIZATORZY

**Konsorcjum Akademickie
Katowice Miasto Nauki**

KATOWICE
dla odmiany

Województwo
Śląskie

Górnośląsko-
Zagłębiowska
Metropolia

Akademia Muzyczna
im. Karola
Szymanowskiego
w Katowicach

Akademia Sztuk
Pięknych
w Katowicach

Akademia Wychowania
Fizycznego im. Jerzego
Kukuczki w Katowicach

Politechnika Śląska

Śląski Uniwersytet
Medyczny
w Katowicach

Uniwersytet
Ekonomiczny
w Katowicach

Uniwersytet Śląski
w Katowicach

not required to have a university degree, which is not yet considered as a quality criterion. On the contrary, we have a sophisticated system of professional development for teachers, including in relation to basic salary increases. The question is whether it is sufficiently motivating when there is a shortage of teachers.

W artykule przedstawiono aktualny stan i problemy w zakresie warunków kadrowych w przedszkolach w Republice Słowackiej. Celem artykułu jest poinformowanie o liczbie i składzie zawodowym personelu w przedszkolach, o kwalifikacjach i warunkach pracy kadry nauczycielskiej w odniesieniu do aktualnych problemów. Praktyka pokazuje, że zainteresowanie młodych ludzi zawodem nauczyciela spada, wynagrodzenia nauczycieli są niewystarczające, podobnie jak programy wsparcia społecznego. W przedszkolach jest niewielu nauczycieli i asystentów nauczycieli, mimo że główną zasadą ustawy o edukacji (2008) jest edukacja włączająca. Niedobór nauczycieli i przeważająca liczba starszych nauczycieli jest jednym z powodów akceptacji kształcenia w szkołach średnich i różnych alternatywnych ścieżek do zawodu nauczyciela. Nawet w przypadku obowiązkowej edukacji przedszkolnej od nauczycieli nie wymaga się dyplomu uniwersyteckiego, co nie jest jeszcze uważane za kryterium jakości. Wręcz przeciwnie, mamy zaawansowany system rozwoju zawodowego nauczycieli, w tym w odniesieniu do podwyżek wynagrodzenia podstawowego. Pytanie brzmi, czy jest on wystarczająco motywujący w sytuacji niedoboru nauczycieli.

PhDr. Bc. Karin Fodorová PhD.

Katedra preprimární a primární pedagogiky, Pedagogická fakulta, Ostravská Univerzita
Mateřská škola Orlová-Lutyně

Aktuální personální podmínky v mateřských školách v České republice / Current staffing conditions in kindergartens in the Czech Republic

Příspěvek se zaměřuje na problematiku předškolního vzdělávání v České republice v historickém a současném kontextu, se zvláštním zřetelem k aktuálním personálním podmínkám v mateřských školách. Kvalitní předškolní vzdělávání je komplexním cílem, který vyžaduje integrovaný přístup zahrnující koordinaci vzdělávací politiky, hospodářské strategie a systematickou podporu profesního rozvoje učitelů. Význam tohoto rozvoje je klíčový pro zvýšení kvality předškolní pedagogické profese, která hraje zásadní roli ve formování dětí a jejich přípravy na další vzdělávání. Reflektujeme také sledování kvality předškolního vzdělávání v evropských dokumentech a analyzujeme jeho implikaci pro Českou republiku. Důraz je kladen

ORGANIZATORZY

**Konsorcjum Akademickie
Katowice Miasto Nauki**

KATOWICE
dla odmiany

Województwo
Śląskie

Górnośląsko-
Zagłębiowska
Metropolia

Akademia Muzyczna
im. Karola
Szymanowskiego
w Katowicach

Akademia Sztuk
Pięknych
w Katowicach

Akademia Wychowania
Fizycznego im. Jerzego
Kukuczki w Katowicach

Politechnika Śląska

Śląski Uniwersytet
Medyczny
w Katowicach

Uniwersytet
Ekonomiczny
w Katowicach

Uniwersytet Śląski
w Katowicach

na propojení hospodářské politiky s cíli vzdělávacího systému, a to zejména v kontextu zajištění dostatečných personálních kapacit a jejich dlouhodobé udržitelnosti. Česká republika čelí výzvám spojeným s nedostatečným ohodnocením jejich práce, což může ovlivnit nejen kvalitu poskytovaného vzdělávání, ale také dlouhodobou atraktivitu této profese. Příspěvek se také zabývá inovativními přístupy k vzdělávání v mateřských školách, které podporují celkový rozvoj dítěte, a zároveň analyzuje aktuální vzdělávací potřeby učitelů a učitelek v kontextu dynamických společenských změn. Tento přístup je klíčový pro zajištění kvality vzdělávání v době, kdy jsou na učitele kladeny stále vyšší nároky, ať už v oblasti profesního rozvoje, nebo adaptace na nové pedagogické výzvy a požadavky společnosti.

Cílem příspěvku je poukázat na nezbytnost strategického přístupu k personálním podmínkám v mateřských školách a zdůraznit potřebu kontinuálního profesního rozvoje učitelů jako klíčového faktoru pro kvalitní předškolní vzdělávání.

The paper focuses on the issue of pre-school education in the Czech Republic in the historical and contemporary context, with special attention to the current staffing conditions in kindergartens. Quality preschool education is a complex goal that requires an integrated approach involving coordination of educational policy, economic strategies and systematic support for teacher professional development. The importance of such development is crucial to improving the quality of the pre-school teaching profession, which plays a crucial role in shaping children and preparing them for further education. We also reflect on the monitoring of the quality of preschool education in European documents and analyse its implications for the Czech Republic. Emphasis is placed on linking economic policy with the goals of the education system, especially in the context of ensuring sufficient staff capacity and its long-term sustainability. The Czech Republic is facing challenges related to insufficient remuneration of their work, which may affect not only the quality of education provided, but also the long-term attractiveness of the profession. The paper also examines innovative approaches to education in kindergartens that support the overall development of the child, while analysing the current educational needs of teachers in the context of dynamic social changes. This approach is key to ensuring the quality of education at a time when ever greater demands are being placed on teachers, both in terms of professional development and adaptation to new pedagogical challenges and societal demands.

The aim of the paper is to highlight the necessity of a strategic approach to staffing conditions in kindergartens and to emphasize the need for continuous professional development of teachers as a key factor for quality preschool education.

Artykuł koncentruje się na kwestii edukacji przedszkolnej w Republice Czeskiej w kontekście historycznym i współczesnym, ze szczególnym uwzględnieniem obecnych warunków

ORGANIZATORZY

**Konsorcjum Akademickie
Katowice Miasto Nauki**

KATOWICE
dla odmiany

Województwo
Śląskie

Górnośląsko-
Zagłębiowska
Metropolia

Akademia Muzyczna
im. Karola
Szymanowskiego
w Katowicach

Akademia Sztuk
Pięknych
w Katowicach

Akademia Wychowania
Fizycznego im. Jerzego
Kukuczki w Katowicach

Politechnika Śląska

Śląski Uniwersytet
Medyczny
w Katowicach

Uniwersytet
Ekonomiczny
w Katowicach

Uniwersytet Śląski
w Katowicach

kadrowych w przedszkolach. Wysokiej jakości edukacja przedszkolna jest złożonym celem, który wymaga zintegrowanego podejścia obejmującego koordynację polityki edukacyjnej, strategię ekonomiczną i systematyczne wsparcie rozwoju zawodowego nauczycieli. Znaczenie takiego rozwoju jest kluczowe dla poprawy jakości zawodu nauczyciela przedszkolnego, który odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu dzieci i przygotowywaniu ich do dalszej edukacji. Zastanawiamy się również nad monitorowaniem jakości edukacji przedszkolnej w dokumentach europejskich i analizujemy jego implikacje dla Republiki Czeskiej. Kładziemy nacisk na powiązanie polityki gospodarczej z celami systemu edukacji, zwłaszcza w kontekście zapewnienia wystarczającego potencjału kadrowego i jego długoterminowej stabilności. Republika Czeska stoi przed wyzwaniami związanymi z niewystarczającym wynagrodzeniem ich pracy, co może wpływać nie tylko na jakość świadczonej edukacji, ale także na długoterminową atrakcyjność zawodu. W artykule przeanalizowano również innowacyjne podejścia do edukacji w przedszkolach, które wspierają ogólny rozwój dziecka, analizując jednocześnie aktualne potrzeby edukacyjne nauczycieli w kontekście dynamicznych zmian społecznych. Takie podejście ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia jakości edukacji w czasach, gdy na nauczycieli nakładane są coraz większe wymagania, zarówno w zakresie rozwoju zawodowego, jak i adaptacji do nowych wyzwań pedagogicznych i wymagań społecznych.

Celem artykułu jest zwrócenie uwagi na konieczność strategicznego podejścia do warunków kadrowych w przedszkolach i podkreślenie potrzeby ciągłego doskonalenia zawodowego nauczycieli jako kluczowego czynnika jakości edukacji przedszkolnej.

dr Danuta Jankowska
Przedszkole Terapeutyczne „Słoneczna Kraina” w Cieszynie

Sytuacje motywujące i demotywujące w codziennej pracy nauczyciela-terapeuty / Motivating and demotivating situations in the daily work of a teacher-therapist

Nauczyciel-terapeuta planując i organizując warunki sprzyjające optymalnemu rozwojowi każdego dziecka, bazuje na swym merytorycznym przygotowaniu, korzysta z zasobów zewnętrznych oraz wchodzi na co dzień w interakcje z wychowankami, ich rodzicami i z innymi pracownikami przedszkola/szkoły. Towarzyszą mu różne sytuacje w pracy zawodowej (założone i przypadkowe), które mogą stać się źródłem inspiracji, większej aktywności, ale też niezadowolenia.

ORGANIZATORZY

Akademia Muzyczna
im. Karola
Szymanowskiego
w Katowicach

Akademia Sztuk
Pięknych
w Katowicach

Akademia Wychowania
Fizycznego im. Jerzego
Kukuczki w Katowicach

Politechnika Śląska

Śląski Uniwersytet
Medyczny
w Katowicach

Uniwersytet
Ekonomiczny
w Katowicach

Uniwersytet Śląski
w Katowicach

When planning and organizing conditions conducive to the optimal development of each child, the teacher-therapist relies on his substantive training, draws on external resources and interacts on a daily basis with his pupils, their parents and other kindergarten/school staff. He is accompanied by various work situations (assumed and accidental), which can become a source of inspiration, greater activity, but also dissatisfaction.

prof. dr hab. Urszula Szućcik
Instytut Pedagogiki, Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji, Uniwersytet Śląski w Katowicach

Wartość działań plastycznych dziecka a jego rozwój w edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej / The value of a child's artistic activities and their development in preschool and early school education

Twórczość plastyczna dziecka w wieku przedszkolnym a następnie wczesnoszkolnym wynika z jego potrzeb psychicznych i jest w pełni zintegrowana z jego życiem oraz środowiskiem. Często ujmujemy twórczość plastyczną dziecka w kategoriach zręczności, sprawności w rysowaniu, malowaniu form, które są adekwatne do kształtów, wzorów spostrzeganych. Jednak każdy okres w rozwoju twórczości plastycznej dziecka przybiera i będzie miało kształt taki, który jest ściśle uwarunkowany jego możliwościami rozwojowymi. Przejście przez nie pozwala mu na rysowanie form, które pozwolą mu przejść do następnego etapu w twórczości plastycznej. Uszanowanie możliwości rozwojowych – plastycznych dziecka oraz ich stymulacja dają mu pierwiastek twórczej niezależności, swobody w odkrywaniu jego możliwości twórczych - plastycznych i równocześnie w eksperymentowaniu w zakresie formy, co zilustruję w odniesieniu do badań oraz praktyki pedagogicznej.

The artistic creativity of a child in preschool and then early school age results from their psychological needs and is fully integrated with their life and environment. We often perceive the artistic creativity of a child in terms of dexterity, skill in drawing, painting forms that are adequate to shapes, patterns perceived. However, each period in the development of a child's artistic creativity takes on and will have a shape that is strictly conditioned by their developmental capabilities. Passing through them allows them to draw forms that will allow them to move on to the next stage in their artistic creativity. Respecting the developmental - artistic capabilities of a child and stimulating them gives them an element of creative independence, freedom in discovering their creative - artistic capabilities and at the same time

ORGANIZATORZY

Akademia Muzyczna
im. Karola
Szymanowskiego
w Katowicach

Akademia Sztuk
Pięknych
w Katowicach

Akademia Wychowania
Fizycznego im. Jerzego
Kukuczki w Katowicach

Politechnika Śląska

Śląski Uniwersytet
Medyczny
w Katowicach

Uniwersytet
Ekonomiczny
w Katowicach

Uniwersytet Śląski
w Katowicach

**Europejskie Miasto Nauki
Katowice 2024**

**Funded by
the European Union**

Miasto–Region–Akademia

in experimenting with form, which I will illustrate with reference to research and pedagogical practice.

dr hab. Małgorzata Bortliczek, prof. UŚ
Instytut Językoznawstwa, Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji, Uniwersytet Śląski w Katowicach
dr Renata Raszka
Instytut Pedagogiki, Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji, Uniwersytet Śląski w Katowicach

Spojrzenie na matematykę z perspektywy bajek – autopromocja ebooków z bajkami matematycznymi / Looking at mathematics from the perspective of fairy tales - a self-promotion of ebooks with mathematical fairy tales

Celem referatu jest prezentacja dwóch ebooków pt. Studenci dzieciom bajki piszą. Bajki matematyczne (część 1 i część 2), opublikowanych przez Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego w 2024 w otwartym dostępie. Czytelnik otrzymuje w sumie 30 krótkich bajek (ok. 300 słów) – po 15 w każdej części. Bajki zawierają zadania tekstowe adekwatne do wieku odbiorcy. Ich poznawanie oraz myślenie nad rozwiązaniami (np. mierzenie odległości lub obwodów, obliczanie czasu lub wskazywanie dni tygodnia, a także kalkulowanie potrzeb i właściwości bohaterów) odbywa się w trakcie czytania lub słuchania wybranego utworu. Rzeczywistym adresatem zadań matematycznych jest dziecko, które ... może myśleć, że wpływa na przebieg akcji fabularnej lub wspiera mentalnie bohatera, a tak naprawdę matematykę poznaje niezauważenie. Ebooki pokazują wielostronną współpracę studentek (i studentów), ich ilustratorek i ilustratorów oraz redaktorek. Powstały dzięki dofinansowaniu w ramach programu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach „Inicjatywa Doskonałości Badawczej” – „Swoboda badań – IV edycja”.

The aim of the paper is to present two ebooks entitled Students write fairy tales for children. Mathematical fairy tales (part 1 and part 2), published by the University of Silesia Publishing House in 2024 in open access. The reader receives a total of 30 short fairy tales (approx. 300 words) - 15 in each part. The fables contain age-appropriate text tasks. Learning about them and thinking about the solutions (e.g. measuring distances or perimeters, calculating time or indicating the days of the week, as well as calculating the needs and characteristics of the characters) takes place while reading or listening to the selected piece. The actual addressee of the mathematical tasks is the child, who ... may think that he or she is influencing the course

ORGANIZATORZY

**Konsorcjum Akademickie
Katowice Miasto Nauki**

KATOWICE
dla odmiany

Województwo
Śląskie

Górnośląsko-
Zagłębiowska
Metropolia

Akademia Muzyczna
im. Karola
Szymanowskiego
w Katowicach

Akademia Sztuk
Pięknych
w Katowicach

Akademia Wychowania
Fizycznego im. Jerzego
Kukuczki w Katowicach

Politechnika Śląska

Śląski Uniwersytet
Medyczny
w Katowicach

Uniwersytet
Ekonomiczny
w Katowicach

Uniwersytet Śląski
w Katowicach

**Europejskie Miasto Nauki
Katowice 2024**

**Funded by
the European Union**

Miasto–Region–Akademia

of the plot or mentally supporting the protagonist, but in fact learns mathematics unnoticed. The ebooks show a multi-faceted collaboration between the students (and students), their illustrators and editors. They were created with funding from the University of Silesia in Katowice's 'Research Excellence Initiative' programme - 'Freedom of Research - 4th Edition'.

mgr Maria Obarzanowska-Holding
St Patrick's Catholic Primary School in Stockton-on-Tees, United Kingdom

Nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej w Wielkiej Brytanii – zadania, problemy i wyzwania / Early childhood education teacher in UK – tasks, problems and challenges

W trakcie wystąpienia przedstawiona będzie specyfika pracy nauczyciela w brytyjskiej szkole. Zostaną omówione obowiązki pedagoga, formy współpracy z rodzicami, a także problemy i wyzwania, jakie stoją przed nauczycielem w czasach przeobrażeń: technologicznych, społecznych czy międzykulturowych.

The speech will present the specifics of a teacher's work in a British school. The duties of an educator, forms of cooperation with parents, as well as the problems and challenges faced by a teacher in times of transformation: technological, social or intercultural will be discussed.

dr Barbara Chojnacka-Synaszko
Instytut Pedagogiki, Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji, Uniwersytet Śląski w Katowicach

Wielozadaniowy charakter pracy nauczyciela wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej – to jest to! / Multitasking as a preschool and early childhood education teacher - that's it!

Zmieniająca się wokół rzeczywistość – przekształcenia cywilizacyjne, zmiany pokoleniowe, nowe technologie, przemiany społeczne, regulacje prawne – skłania nauczycieli do jeszcze większej aktywności, do podejmowania równocześnie wielu zadań w pracy z różnymi podmiotami edukacyjnymi. To z jednej strony daje wiele okazji do wykorzystania swej wiedzy oraz sprawdzenia swych umiejętności w działaniach ukierunkowanych na różne obszary pracy

ORGANIZATORZY

**Konsorcjum Akademickie
Katowice Miasto Nauki**

KATOWICE
dla odmiany

Województwo
Śląskie

Górnośląsko-
Zagłębiowska
Metropolia

Akademia Muzyczna
im. Karola
Szymanowskiego
w Katowicach

Akademia Sztuk
Pięknych
w Katowicach

Akademia Wychowania
Fizycznego im. Jerzego
Kukuczki w Katowicach

Politechnika Śląska

Śląski Uniwersytet
Medyczny
w Katowicach

Uniwersytet
Ekonomiczny
w Katowicach

Uniwersytet Śląski
w Katowicach

zawodowej, a także sprzyja autorefleksji. Z drugiej strony – może zaburzać wewnętrzny spokój, dobrostan nauczyciela.

The reality that is changing all around - civilizational transformations, generational changes, new technologies, social changes, legal regulations - prompts teachers to become even more active, to undertake simultaneously many tasks in educational work with many educational entities. This, on the one hand, provides many opportunities to use their knowledge and to test their skills in activities aimed at different areas of professional work, and also promotes self-reflection. On the other hand - it can disturb the inner peace, well-being of the teacher.

ORGANIZATORZY

Akademia Muzyczna
im. Karola
Szymanowskiego
w Katowicach

Akademia Sztuk
Pięknych
w Katowicach

Akademia Wychowania
Fizycznego im. Jerzego
Kukuczki w Katowicach

Politechnika Śląska

Śląski Uniwersytet
Medyczny
w Katowicach

Uniwersytet
Ekonomiczny
w Katowicach

Uniwersytet Śląski
w Katowicach